

Circulaire

Brussel, 13 maart 2024

Kenmerk: NBB_2024_05

uw correspondenten:
Nathan Dessy
Supervision.ta.aml@nbb.be

Periodieke vragenlijsten met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Toepassingsveld

- *Kredietinstellingen, met inbegrip van hun bijkantoren binnen en buiten de EU;*
- *Beursvennootschappen, met inbegrip van hun bijkantoren binnen en buiten de EU;*
- *Verzekeringsondernemingen die beschikken over een vergunning om levensverzekeringsactiviteiten uit te oefenen, met inbegrip van hun bijkantoren binnen en buiten de EU;*
- *Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld, met inbegrip van hun bijkantoren binnen en buiten de EU;*
- *Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld waaraan in andere lidstaten van de Europese Economische Ruimte een vergunning is verleend en die in België zijn gevestigd via één of meer agenten en/of distributeurs;*
- *Vereffeninginstellingen, met inbegrip van hun bijkantoren binnen en buiten de EU.*

Samenvatting/Doelstelling

Met deze circulaire beoogt de Nationale Bank van België gestandaardiseerde informatie te verkrijgen van financiële instellingen teneinde haar risicogeorieënteerde benadering te versterken in de uitoefening van haar wettelijke toezichtsbevoegdheden inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Structuur

1. *Inleiding*
2. *Ontwikkeling van de periodieke vragenlijst*
3. *Indiening van de antwoorden op de periodieke vragenlijsten*
4. *Tijdschema*
5. *Praktische aspecten*
6. *Methodologie voor het beantwoorden van de vragenlijsten*

Geachte mevrouw,
Geachte heer,

Bij deze circulaire vindt u de vragenlijsten waarmee de Nationale Bank van België (hierna “de Bank”) gestandaardiseerde informatie wenst te verkrijgen over, enerzijds, de inherente risico's met betrekking tot het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “WG/FT”) die uw instelling bedreigen en, anderzijds, over de kwaliteit van de maatregelen die uw instelling heeft genomen om deze risico's te beheersen. De Bank verwacht dat uw financiële instelling de ingevulde vragenlijsten aan haar bezorgt volgens de onderstaande modaliteiten.

1. Inleiding

In februari 2012 werden de "internationale normen ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en proliferatie" (ook de “FATF-aanbevelingen” genoemd) goedgekeurd. Deze normen benadrukken dat de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (hierna “SWG/FT”) een risicogebaseerde benadering vereist. Het is niet alleen aan de financiële instellingen zelf om een risicogebaseerde organisatie op het vlak van SWG/FT op te zetten; de toezichthouders moeten ook beschikken over een SWG/FT-toezichtsmodel dat hen toelaat hun toezichtsbevoegdheden uit te oefenen naargelang van de risico's waaraan de financiële instellingen onder hun toezicht zijn blootgesteld.

De verplichting voor toezichthouders om hun toezicht op een risicogebaseerde wijze te organiseren, is uitdrukkelijk opgenomen in de Europese SWG/FT-regelgeving¹ alsook in artikel 87 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten.

Daarnaast hebben de Europese toezichthoudende autoriteiten² (hierna “de ESA's”) richtsnoeren gepubliceerd over risicogebaseerd SWG/FT-toezicht op de financiële instellingen. Deze richtsnoeren bevatten concrete aanbevelingen voor de uitbouw van een risicogebaseerd toezichtsmodel door de nationale SWG/FT-toezichthouders. Deze aanbevelingen zijn meer bepaald gestructureerd rond vier stappen:

- Stap 1: identificatie van de verschillende WG/FT-risicofactoren;
- Stap 2: uitvoering van een risicobeoordeling voor elke onder toezicht staande instelling;
- Stap 3: uitoefening van het toezicht zelf; en
- Stap 4: evaluatie, bijsturing en opvolging van het risicogebaseerd toezichtsmodel.

Teneinde de Bank in staat te stellen een risicobeoordeling uit te voeren voor elk van de verschillende financiële instellingen die onder haar toezicht staan (stap 2 van de richtsnoeren van de ESA's), zodat zij op basis hiervan de prioriteiten voor het toezicht kan bepalen, moet zij kunnen beschikken over informatie met betrekking tot, enerzijds, de inherente WG/FT-risico's waaraan deze instellingen zijn blootgesteld en, anderzijds, de kwaliteit van de maatregelen die zij hebben genomen om deze risico's te beheersen. Door deze twee informatie-elementen te beoordelen, kan de Bank vervolgens het residueel WG/FT-risico en de toezichtsprioriteiten voor elke instelling bepalen.

De periodieke vragenlijsten die het voorwerp zijn van deze circulaire, hebben als doelstelling de hierboven bedoelde informatie te verzamelen bij alle instellingen die onder het toezicht staan van de Bank³.

¹ Richtlijn (EU) 2015/849 en Verordening (EU) 2015/847 van 20 mei 2015.

² De Europese bankautoriteit (EBA), de Europese autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (EIOPA) en de Europese autoriteit voor effecten en markten (ESMA).

³ De verstrekte informatie heeft alleen betrekking op de activiteiten waarvoor de bovengenoemde instellingen onder toezicht staan van de Bank. Zo vallen bijvoorbeeld activiteiten van een kredietinstelling die optreedt als agent van

In dit verband zij opgemerkt dat de Bank de informatie die zij via de periodieke vragenlijsten over de WG/FT-risico's van de instellingen ontvangt, in de praktijk verder aanvult met en toetst aan andere informatiebronnen waartoe zij toegang heeft of kan krijgen, zoals de bevindingen van inspecties ter plaatse, de contacten met de financiële instellingen, de contacten met en de verslagen van de erkende bedrijfsrevisoren, de informatie die zij verkrijgt van de CFI, de prudentiële toezichthouders en de SWG/FT-toezichthouders van de andere EU-lidstaten en derde landen, informatie die wordt overgemaakt door de gerechtelijke autoriteiten, enz.

2. Ontwikkeling van de periodieke vragenlijst

In 2013 heeft de Bank voor het eerst een SWG/FT-vragenlijst bezorgd aan de financiële instellingen. Met deze vragenlijst wilde zij voornamelijk de conformiteit van hun interne SWG/FT-procedures met de Belgische regelgeving ter zake controleren. De nadruk lag dus vooral op de kwaliteit van de risicobeheersingsmaatregelen van de instellingen. In de daaropvolgende jaren werd de periodieke vragenlijst regelmatig uitgebreid met nieuwe vragen en/of hoofdstukken. In 2017 heeft de Bank voor het eerst ook informatie verzameld over de inherente WG/FT-risico's waaraan de instellingen onder haar toezicht zijn blootgesteld. Tot 2023 werden de vragen over inherente WG/FT-risico's en de vragen over conformiteit gebundeld in één vragenlijst per sector (kredietinstellingen, levensverzekeringsondernemingen, betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld en beursvennootschappen).

Om de vergelijkbaarheid tussen de verschillende sectoren te bevorderen en de doeltreffendheid van haar analytische aanpak te verbeteren, heeft de Bank de structuur van de periodieke vragenlijst voor 2024 herzien. Als gevolg van deze herziening zijn verschillende afzonderlijke vragenlijsten opgesteld, elk gericht op een specifieke activiteit, alsook één gemeenschappelijke vragenlijst die voor alle sectoren geldt. Het doel van deze segmentatie is om de analyse van de verzamelde gegevens te verfijnen en een nauwkeurigere risicobeoordeling mogelijk te maken, maar tegelijkertijd de stabiliteit en vergelijkbaarheid van de informatie over alle betrokken sectoren te behouden.

De rapporteringsperiode blijft ongewijzigd; de door de instellingen over te maken informatie dient nog steeds betrekking te hebben op het voorgaande kalenderjaar en de stand van de interne procedures op 31 december van dat jaar.

3. Indiening van de antwoorden op de periodieke vragenlijsten

De financiële instellingen dienen hun antwoorden op de periodieke vragenlijsten in te dienen via OneGate, waar deze ter beschikking worden gesteld in de vorm van elektronisch formulieren. Naast de gemeenschappelijke vragenlijst die voor alle sectoren geldt, moeten de instellingen in voorkomend geval de specifieke vragenlijsten invullen die betrekking hebben op de activiteiten die ze daadwerkelijk uitoefenen. Nadat het elektronisch formulier is afgesloten en verzonden, ontvangt de Bank automatisch de door uw instelling verschaft informatie.

Om de veiligheid van de door uw instelling aangeleverde informatie te garanderen, dient uw instelling te beschikken over een elektronisch certificaat om toegang te krijgen tot de OneGate-applicatie. Deze certificaten kunnen worden verkregen bij verschillende externe dienstverleners (met name GlobalSign, Isabel en QuoVadis). Instellingen die geen Belgisch KBO-nummer hebben, kunnen bij wijze van uitzondering via het e-mailadres supervision.ta.aml@nbb.be een vrijstelling aanvragen van de verplichting om een elektronisch certificaat te gebruiken. Indien deze vrijstelling wordt toegekend, wordt aan de betrokken instelling een login en paswoord toegekend waarmee zij toegang kan krijgen tot de OneGate-applicatie voor het beantwoorden van de periodieke vragenlijsten.

een verzekeringsonderneming (voor de verkoop van verzekeringsproducten) en die onder toezicht staan van de FSMA, hier niet onder.

Meer informatie over OneGate en de toegang tot deze applicatie is beschikbaar via de volgende link: https://www.nbb.be/doc/dq/onegate/nl/login_nl.html.

4. Tijdschema

In het licht van de wijzigingen in de structuur van de periodieke vragenlijst moeten de antwoorden dit jaar uitzonderlijk uiterlijk op **15 juli 2024** worden ingediend via OneGate⁴. De elektronische formulieren waar de gevraagde informatie moet worden ingegeven, zal in OneGate ter beschikking worden gesteld vanaf 1 juni 2024 om de financiële instellingen voldoende tijd te bieden om de vragenlijsten in te vullen.

5. Praktische aspecten

De Bank heeft ervoor gekozen een gemeenschappelijke vragenlijst op te stellen die geldt voor alle sectoren, alsook afzonderlijke specifieke vragenlijsten voor de belangrijkste activiteiten die worden uitgevoerd door de instellingen onder haar toezicht. In totaal werden, naast de gemeenschappelijke vragenlijst voor alle sectoren, vier specifieke vragenlijsten opgesteld voor de volgende activiteiten: (i) bank- en financieringsdiensten, (ii) betalingsdiensten en e-gelddiensten, (iii) beleggings- en vermogensbeheerdiensten en -activiteiten, en (iv) levensverzekeringsactiviteiten. Zoals hierboven vermeld, hoeven financiële instellingen alleen de gemeenschappelijke vragenlijst en de specifieke vragenlijst(en) te beantwoorden die betrekking heeft/hebben op de activiteiten die ze daadwerkelijk uitvoeren. Vereffeningsinstellingen moeten, naast de gemeenschappelijke vragenlijst, de specifieke vragenlijst met betrekking tot bank- en financieringsactiviteiten invullen.

Financiële instellingen die onder het toepassingsgebied van deze circulaire vallen, worden erop gewezen dat alle vragenlijsten, zowel de gemeenschappelijke als de specifieke, nu via het OneGate platform toegankelijk zijn voor alle financiële instellingen, ongeacht de aard van hun vergunning. Specifieke vragenlijsten (of delen van vragenlijsten) die niet van toepassing zijn op uw instelling, dient u als irrelevant ("nihil") aan te merken op OneGate met behulp van de hiervoor geschikte functionaliteit.

Alle vragenlijsten zijn beschikbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels.

De verschillende vragenlijsten worden u niet in papieren vorm toegestuurd. Om kennis te nemen van de vragenlijsten die door uw instelling moeten worden beantwoord, dient u de website van de Bank te raadplegen en de relevante vragenlijsten te downloaden.

U kunt de vragenlijsten als volgt terugvinden op de website van de Bank:

1. Surf naar www.nbb.be
2. Ga naar: Financieel toezicht → Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (SWG/FT-site) → Nuttige links en documenten → Voornaamste referentiedocumenten → klik op deze circulaire

Voor alle vragen in verband met deze vragenlijsten verzoeken wij u contact op te nemen met het WG/FT-toezichtsteam van de Bank, via het e-mailadres supervision.ta.aml@nbb.be.

6. Methodologie voor het beantwoorden van de vragenlijsten

a) Beantwoorden van de vragen

In de elektronische formulieren die in OneGate ter beschikking worden gesteld, dient uw instelling de nodige informatie aan te leveren door voor elke vraag in het uitrolmenu het antwoord te

⁴ Omwille van de consistentie dient het jaarlijkse activiteitenverslag van de AMLCO bij wijze van uitzondering ook uiterlijk op 15 juli 2024 naar de Bank te worden gestuurd.

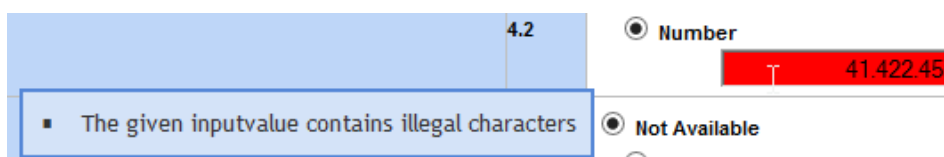
selecteren dat het best aansluit bij de organisatie van uw instelling (bv. “Ja”, “Nee” of “Niet van toepassing”).

Wanneer cijfermatige informatie wordt gevraagd, kan meestal worden gekozen tussen de antwoordopties “Niet beschikbaar” of “Cijfer”. Indien uw instelling niet beschikt over de nodige statistische informatie om de vraag met zekerheid te kunnen beantwoorden, dient u de antwoordoptie “Niet beschikbaar” te selecteren. Indien uw instelling wel beschikt over de gevraagde informatie, dient u de antwoordoptie “Cijfer” te selecteren en vervolgens het correcte cijfer in te geven. Wanneer ten slotte een bepaalde vraag niet relevant is voor uw instelling, dient u eveneens de optie “Cijfer” te selecteren en vervolgens het cijfer “0” in te geven.

Opgelet:

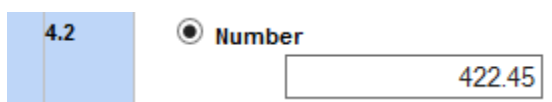
Cijfers dienen steeds te worden opgegeven **zonder punt of komma tussen de duizendtallen**. Een punt mag enkel worden gebruikt voor decimalen. Indien u een getal in een verkeerd formaat geeft, zult u een foutmelding krijgen en kunt u het formulier niet afsluiten.

- Voorbeeld van een foutmelding:

The screenshot shows a form with a text input field containing '4.2' and a dropdown menu set to 'Number'. A red error message box is displayed, stating 'The given inputvalue contains illegal characters'. The input field now contains '41.422.45'.

- Correct formaat:

The screenshot shows a form with a text input field containing '4.2' and a dropdown menu set to 'Number'. The input field now contains '422.45'.

b) Referentiedatum voor het beantwoorden van de vragen

Wat betreft de referentiedatum die in aanmerking moet worden genomen voor het beantwoorden van de gestelde vragen, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen twee soorten vragen.

De vragen waarin statistische informatie wordt opgevraagd, vermelden in principe steeds de datum of de periode waarop de gevraagde informatie betrekking moet hebben. In de meeste gevallen dient de gevraagde informatie betrekking te hebben op ofwel (i) de stand van zaken op 31 december van het voorgaande kalenderjaar (bv. aantal cliënten op 31 december 2023), ofwel (ii) het gehele voorgaande kalenderjaar (bv. aantal betalingen aan landen met een hoog risico in 2023).

Voor de kwalitatieve vragen, waarin bijvoorbeeld wordt gepeild naar de conformiteit van de interne procedures met de geldende wetgeving, of waarin een instelling wordt bevraagd over de controles die zij al dan niet uitvoert, is de referentiedatum **31 december van het voorgaande kalenderjaar**.

c) Indicatieve lijst van landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden

De vragenlijsten bevatten vragen over verrichtingen die worden uitgevoerd vanuit of naar landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden. Van deze landen is een lijst bij deze circulaire gevoegd. Er zij echter op gewezen dat deze landenlijst louter indicatief en niet officieel is.

d) Verantwoordelijkheid voor de juistheid van de antwoorden

De antwoorden op de vragenlijsten worden aan de Bank overgemaakt onder de eindverantwoordelijkheid van de effectieve leiding van de betrokken financiële instelling.

Er zij evenwel aan herinnerd dat de verantwoordelijke voor de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme die conform artikel 9, § 2, van de wet van 18 september 2017 binnen elke financiële instelling moet worden aangeduid, krachtens diezelfde wettelijke bepaling niet alleen belast is met de analyse van atypische verrichtingen om te bepalen of deze verrichtingen als verdacht moeten worden beschouwd en meegedeeld moeten worden aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), maar ook met de tenuitvoerlegging van de beleidslijnen en procedures bedoeld in artikel 8 van die wet. Het gaat hier met name om de internecontrolemaatregelen en -procedures die vereist zijn om te garanderen dat de wet wordt nageleefd en die aan bod komen in de vragenlijsten. Artikel 9 van de voornoemde wet bepaalt eveneens dat deze verantwoordelijke er in het algemeen moet op toezien dat de instelling al haar verplichtingen op het vlak van de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme nakomt, en er meer in het bijzonder over moet waken dat de instelling beschikt over een passende administratieve organisatie en passende internecontrolemaatregelen als vereist krachtens artikel 8 van de wet. De verantwoordelijke moet ook bevoegd zijn om op eigen initiatief alle ter zake nodige of nuttige maatregelen voor te stellen aan de effectieve leiding van de instelling, met inbegrip van de vrijmaking van de nodige middelen.

De Bank verwacht dus dat de effectieve leiding van de financiële instelling beslist welke antwoorden er op de vragenlijsten worden gegeven, op voorstel van de verantwoordelijke voor de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

De Bank kan de juistheid en de kwaliteit van de antwoorden van de instellingen controleren tijdens gerichte controleacties of inspecties ter plaatse.

Er wordt een kopie van deze circulaire verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend,

Pierre Wunsch
Gouverneur

Bijlagen: 6 - enkel beschikbaar via www.nbb.be:

- 1. Gemeenschappelijke vragenlijst voor alle financiële instellingen die onder het toepassingsgebied van deze circulaire vallen;*
- 2. Specifieke vragenlijst voor instellingen die bank- en/of financieringsdiensten aanbieden;*
- 3. Specifieke vragenlijst voor instellingen die beleggings- en vermogensbeheerdiensten en -activiteiten verrichten;*
- 4. Specifieke vragenlijst voor instellingen die betalingsdiensten en/of e-gelddiensten aanbieden;*
- 5. Specifieke vragenlijst voor instellingen die levensverzekeringsactiviteiten uitoefenen;*
- 6. Indicatieve lijst van landen die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme kunnen inhouden.*